

ΑΡΧΑΙΑ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1

α)

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό

β)

α-1 β-3

B1

Ξεκινώντας από την εμπειρική παρατήρηση «ὄρῳμεν», ο Αριστοτέλης με έναν παραγωγικό συλλογισμό επιχειρεί να περιγράψει την έννοια της πόλης. Την εντάσσει στο προσεχές γένος «κοινωνίαν τινὰ οὔσαν» και εντοπίζει την ειδοποιό διαφορά της: «καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας». Το ανώτερο αγαθό στο οποίο στοχεύει η πόλις είναι η ευδαιμονία.

Πρόκειται για την τελειότερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης. Περιλαμβάνει ατελέστερα κοινωνικά μορφώματα, όπως η οικογένεια, η φυλετική συγγένεια και σχέση, το χωριό, μια συντεχνία κ.ά. Η πόλη δεν είναι απλώς μια ανταλλακτική κοινωνία που διασφαλίζει την επιβίωση των μελών της, αλλά εκείνη η οργανωμένη και αρθρωμένη κοινωνία που διασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την πλήρη ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων των ανθρώπων. Ὑψιστος σκοπός της ύπαρξής της είναι το κοινό αγαθό, η συλλογική και ατομική ευτυχία των μελών της.

Ατελείς μορφές αποτελούν η οικία και η κώμη γιατί δεν μπορούν να εξασφαλίσουν στα μέλη τους την πληρότητα των σχέσεων και την ολοκλήρωση της κοινωνικής φύσης του ανθρώπου. Η οικία περιλαμβάνει, κατά τον Αριστοτέλη, μόνο τη συζυγική σχέση άνδρα-γυναίκα, τη σχέση πατέρα-τέκνων και τη σχέση δεσπότη-δούλου. Η κώμη διευρύνει αυτόν τον κύκλο ικανοποιώντας κάποιες περαιτέρω ανάγκες, πρωταρχικά οικονομικές. Έτσι, οικία και κώμη διασφαλίζουν τη ζωή (ζῆν), δεν μπορούν όμως να παράσχουν την καλή ζωή (εὖ ζῆν), την αυτάρκεια δηλαδή και την ευτυχία. Αυτό είναι έργο της πόλεως.

Η αυτάρκεια αποτελεί θεμελιώδες γνώρισμα της πόλεως και πρωταρχική επιδίωξή της. με αυτήν δηλώνεται η επάρκεια των αγαθών που είναι απαραίτητα για την απόκτηση και τη διατήρηση της συλλογικής ευτυχίας (εὐδαιμονίας). Πρόκειται για αγαθά εξωτερικά (υλικά), σωματικά και ψυχικά. Η αυτάρκεια μιας πόλης εξαρτάται α) από τη γεωργική της θέση, ώστε να εξασφαλίσουν υλικά αγαθά, β) από το έμψυχο, ανθρώπινο δυναμικό που διασφαλίζει την άμυνα της πόλης-κράτους και γ) από το σύστημα χρηστής διοίκησης και απονομής δικαιοσύνης, που εγγυάται την εσωτερική συνοχή της πόλης.

Απαραίτητες προϋποθέσεις της καλής κοινωνικής ζωής ο Αριστοτέλης απαριθμεί τις εξής: α) επάρκεια τροφής, β) ποικιλία τεχνών και τεχνιτών, γ) επαρκής οπλισμός, δ) οικονομική ευπορία, ε)

θηρσκευτικοί θεσμοί, στ) θεσμοί δικαιοσύνης. Αυτό το τελευταίο χαρακτηριστικό της πόλης θεωρείται από τον φιλόσοφο και το πιο σημαντικό.

Συμπερασματικά, η πόλη αποτελεί την ολοκλήρωση του εξελικτικού κύκλου, το «τέλος» των ατελέστερων μορφών κοινωνικής συμβίωσης και επιτυγχάνει την εξασφάλιση της καλής ζωής με την κατάκτηση της αυτάρκειας και της ευτυχίας.

B2

Ο Αριστοτέλης υπερασπίζεται ως αποτελεσματικότερη την άσκηση της εξουσίας από τους πολλούς. Θεωρεί ότι η λαϊκή κυριαρχία μπορεί να εξασφαλίσει καλύτερα τους στόχους της συλλογικής ευτυχίας σε σύγκριση με τις περιπτώσεις που την εξουσία έχει ένας μονάρχης ή βασιλιάς ή οι ολίγοι ευγενείς ή πλούσιοι. Για να στηρίξει αυτή την άποψη αναφέρει ένα παράδειγμα από τη μυθολογία σύμφωνα με το οποίο ένα σύνολο ανθρώπων απαρτίζει, κατά κάποιο τρόπο, έναν άνθρωπο με πολλά χέρια, πόδια και αισθήσεις. Ταυτόχρονα αυτός ο «ένας» άνθρωπος συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό από ηθικές και πνευματικές ικανότητες. Πρόκειται για την «αθροιστική θεωρία» σύμφωνα με την οποία το πλήθος ως σύνολο είναι καλύτερο ή και ισχυρότερο από τους λίγους ή τον έναν. Η υπεροχή του είναι ηθική και διανοητική.

Αντίστοιχα και στο απόσπασμα από τον *Ανώνυμο* του *Ιάμβλικου* υποστηρίζεται ότι ακόμα και αν υπήρχε ένας άτρωτος και απρόσβλητος από αρρώστιες, πανίσχυρος, δυνατός υπεράνθρωπος ο οποίος όμως θα αδυνατούσε να υπερισχύσει αν απέκοπτε τις σχέσεις του από τον νόμο και τη δικαιοσύνη, καθώς όλοι θα ενώνονταν εναντίον του και με την καλή διοίκηση και την αριθμητική τους υπεροχή και τελικά θα τον νικούσαν.

Προκύπτει εύλογα και από τα δύο αποσπάσματα ότι η τήρηση του νόμου και της δικαιοσύνης από το σύνολο των πολιτών που θα ενώσουν αρμονικά τις δυνάμεις ως συνεκτικοί δεσμοί φιλίας αποτελούν το μόνο ασφαλή τρόπο για την ομαλή λειτουργία της πόλης.

B3

οπτική → όρῳμεν

σύσταση → συνεστηκυϊαν

λάθος → ἀλήθειαν

δοχείο → ἐνδέχεται

ποδήλατο → πολύποδα

B4.

1. β

2. β

3. α

4. α

5. β

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Γ1.**

Σωκράτη, όλα τα φυτά ανατρέφονται με τον ίδιο τρόπο και όσα φυτρώνουν από τη γη και τα υπόλοιπα ζώα και ο άνθρωπος. Αυτό γίνεται φανερό σε εμάς ευκολότερα στα φυτά, όσοι ασχολούμαστε με τη γεωργία, δηλαδή το να προετοιμάσουμε τα πάντα πριν να φυτέψουμε και το ίδιο το φύτευμα· όταν όμως το φύτευμα αυξηθεί, μετά από αυτό η φροντίδα του βλασταριού και αρκετή και επίπονη και δύσκολη είναι. Έτσι φαίνεται ότι συμβαίνει και στους ανθρώπους. Το συμπεραίνω και από τα δικά μου ζητήματα και από άλλες περιπτώσεις. Γιατί και για εμένα είτε το να φυτεύσω ή να γεννήσω αυτό το παιδί, όπως πρέπει αυτό να το ονομάζουμε, έχει γίνει πιο εύκολο από όλα, η ανατροφή του όμως και δύσκολη είναι και πάντα προκαλεί φόβο σε εμένα που φοβάμαι για αυτόν.

Γ2.

Ο Θεαγένης αξιώνει από τον πατέρα του να φροντίσει γι' αυτόν και να του πληρώσει χρήματα σε κάποιον από τους σοφιστές για να τον κάνει σοφό. Αυτή την αξίωση την προβάλλει καθώς κάποιοι συνομήλικοι και συντοπίτες, αφού κατέβηκαν στην πόλη, όταν επέστρεψαν, τον τάραξαν λέγοντάς του κάποια λόγια που του άρεσαν και τον παρακίνησαν να επιχειρήσει το ίδιο.

Γ3.

ἔχεις → σχές
ῥᾶστον → ῥᾶδιον/ ῥᾶον
ἀγεννής → ἀγεννοῦς
ἐπιθυμεῖ → ἐπιθυμεῖν
το ἄστν → τὰ ἄστη
καταβαίνοντες → καταβησόμενοι
πάλαι → παλαιότερον
ἐπιμεληθῆναι → ἐπιμεληθέντων
ὅστις → οἵτινες

Γ4.α.

τόν αὐτόν: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στον τρόπον
τοῦτο: υποκείμενο στο γίγνεται
ονομάζεις: υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα δεῖ, τελικό απαρέμφατο
πάντων: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική διαιρετική στο ῥᾶστη
εἰς το ἄστν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός κατεύθυνσης στο καταβαίνοντες
μοι: ἔμμεσο αντικείμενο στο παρέχει
σοφόν: κατηγορούμενο στο αντικείμενο αὐτόν από το ποιήσει

Γ4.β.

Δημόδικος ἔλεγεν ὅτι ἡ δε τότε παροῦσα ἐπιθυμία τούτῳ πάνυ αὐτόν φοβοῖ/ φοβοίη.

Οι παραπάνω απαντήσεις είναι ενδεικτικές